

וזאת הברכה ב

דארף מען פארשטיין: וואָס איז די שייכות (ברמז עכ"פ) פון פרשת "וזאת הברכה" צום ענין פון שמיני עצרת?

ב. וועגן די קרבנות פון סוכות און שמע"צ זאגט די גמרא^א, אַז די שבעים פרים וואָס מען איז מקריב בסוכות זיינען "כנגד שבעים אומות" און דער "פר יחיד" וואָס מען איז מקריב בשמע"צ איז "כנגד אומה יחידה".

דאָס הייסט, אַז דער ענין פון שמע"צ איז, וואָס אין אים ווערט אויסגעדריקט און אָנטפלעקט ווי אידן זיינען אויסגעשטיילט לגמרי^ב פון אַלע פעלקער — "אומה יחידה".

ברכה^א שייכת ל"ענין המועד" יותר מכל הבכור^ב. ומה שבחול קוראין וזאת הברכה ביו"ט שני הוא לפי ששייכת (בעיקר) ל"שמי חת תורה" — ראה לקמן הערה 10.

(8) סוכה נה, ב.

(9) ואף שה"פר אחד" דשמיני עצרת בא לאחר הקרבת הע' פרים דסוכות — הרי הענין דשמע"צ, מה ש"היו לך לבדך ואין לזרים אתך" (ראה סדרה ביום השמע"צ תשי"), הוא בבחי' עצם הנשמה כמו שמיר חת בעצמותו ית', שאין בחי' הביורדים (הקרבת ע' פרים כנגד ע' אומות) יכולה להגיע לשם, אלא שגילוי בחי' זו הוא לאחר קרימת הביורדים, וראה אוה"ת שם ע"צ (ע' אלתו) שגם "התעלות נה"א לפרשה (שלמעלה מתתו, שרש נה"ב) הוא דוקא ע"י ביור נה"ב".

ועפ"ז יומתק לשון הגמרא (סוכה שם) "פר יחיד" . . . אומה יחידה" [אף שבכתוב (פנחס כט, לו) נאמר פר אחד] — בכדי להדגיש שהפר שמקריבין בשמע"צ כנגד ישראל, אף שבא דוקא לאחר הקרבת הע' פרים שכנגד הע' אומות, הוא נבדל מהם — יחיד. וי"ל שזהו ג"כ מ"ש רש"י (סוכה שם) "אין לי הני' וקורת רוח בשל אלו אלא

א. עס שטייט אין רמב"ם^א (גע' נומען פון משנה און גמרא^ב), אַז אין יעדן יו"ט לייגענט מען "בענין המו"עד", וואָרום "משה תיקן להם לישראל שיהו קוראין בכל מועד ענינו".

און בהמשך צו דעם דין זאגט ער ווייטער "ומה הן קורין", און ער רעכנט אויס וועלכע פרשה מען לייגענט בכל יו"ט. און ביים אויסרעכע"נען די קריאות פון סוכות, זאגט ער: "וביום טוב אחרון קורין כל הבכור . . . ולמחר קורין וזאת הברכה".

איז דערפון פארשטאַנדיק, אַז דאָס וואָס מען לייגענט "וזאת הברכה" ביו"ט שני פון שמע"צ, איז עס

[ניט בלויז בכדי צו פארבינדן "סוף כל המועדות" מיט "ברכת משה רבינו שבירך את ישראל", צי "בכדי לסמוך שמחת התורה שזכו לסיימה לשמחת החג"^א, אָדער "כדי לסמוך ברכת ה' מלך (שלמה) לברכת משה"^ב (וואָס דאָס זיינען זייטיקע טעמים), נאָר]

ווייל די פרשה איז "בענין המועד"^ג.

- (1) ה' תפלה פ"ג ה"ח ואילך.
- (2) מגילה לא, א.
- (3) ראה לקמן הערה 10.
- (4) ר"ן מגילה פ' בני העיר (הובא בתויר"ט שם).
- (5) מחזור חזקוני ספ"ה.
- (6) מח"ז שם. אבודרהם סדר תפלת סוכות ופירושה ד"ה ליל תשעה.
- (7) בבב"ב יוסף לאו"ת סוף סימן תרטס (בשורית ברכה), ש"וזאת הברכה לא שייכא לרגל כלל". עיי"ש. (וראה גם מח"ז שם: "וקריית ענין החג הקדמונהו כבר מיום ראשון של שמע"צ לפי שהיא עיקר"א, אבל ממה שגם בארץ ישראל קוראין ב"שמע"צ "וזאת הברכה" — ודלא כבב"ב יו"ט, שקוראין בא"י הקריאה דיו"ט ראשון — יש לומר (כפנימיות הענינים) ש"וזאת ה'

דער לשון אין גמרא¹¹, „שהחזירה על כל אומה ולשון“ — און זיי האָבן ניט גע- וואָלט מקבל זיין די תורה, און בלויז אידן זיינען די „אומה יחידה“ וואָס האָבן מקבל געווען די תורה¹².

אַבער דער ביאור איז ניט מספיק: די הבדלה צווישן אידן מיט אומה¹³ וואָס האָט זיך אויפגעטאָן בשעת מ"ת, איז דאָך שייך צו שבועות מער ווי צו שמע"צ — קען מען דאָך במילא ניט זאָגן, אַז „הוי' מסיני בא וגו'“ איז דער „ענין המועד“ פון שמע"צ.

ג. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים וואָס אין סיום וחזרת הסדרה — וואָס הכל הולך אחר החיתום¹⁴ — דער- ציילט די תורה כמה מעלות טובות און שבחים אויף משה רבינו, און דער פסוק איז מסיים „אשר עשה משה לעיני כל ישראל“, וואָס דאָס גייט אויף שבירת הלוחות¹⁵.

ווערט באַלד שווער: שבירת ה' לוחות איז דאָך אַן ענין בלתי רצוי (ביז אַז ביים וועלן מפליא זיין דעם היפך הטוב וואָס איז במיתת צדיקים זאָגט מען אַז דאָס איז קשה כיום

ועפ"ז האָט מען געקענט מבאר זיין די שייכות פון „וזאת הברכה“ צו שמע"צ¹⁶ — ווייל אויך אין תחלת וראש הסדרה (נאָך דער הקדמה) פון ערשטן פסוק) „וזאת הברכה אשר ברך משה גו' לפני מותו“ ווערט דער- ציילט, אַז דער אויבערשטער האָט כביכול אָנגעבאָטן די תורה צו די בני שיער ובני ישמעאל¹⁷ — וואָס זיי זיינען דער כלל פון אַלע שבטים אומות¹⁸, ווי

בשלך — אף שבכל הקרבות „נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני“ — כי בבחינת שרש האמיתי של נשי, מכיון שאין שם שום מציאות כ"א ע"ד מש"כ בוח"ג (לב, א) „לא אשתכחי במלכא אלא ישראל בלחודוהי“, הנח"ר שמעבודת הבירורים אינו מגיע לשם. (10) לעיל ע' 226 ואלך מבואר, שהשיבות דוואת הברכה ליום שמח"ת היא [א מצד זה שהוא יו"ט שני דשמע"צ, כי אם] מצד הענין דשמח"ת תורה שבו, במה שהוא נבדל משמע"צ.

ועפ"ז מבואר שם דיוק לשון הרמב"ם (המבואר לעיל בפנים) „ולמחר קורין וזאת הברכה“ — ולא „ובחשיע"י“ (כמו „ובשמ"י נ"י גבי יו"ט שני דשש"פ) — כי הענין דשמח"ת תורה בא לאחר שמע"צ, „למחר“.

אבל: א) מזה גופא שקבעו שמח"ת ביום שהוא גם (יו"ט שני ד) שמע"צ ועד שבארץ ישראל שני הענינים (שמע"צ ושמח"ת) הם באותו היום, מוכח שהענין דשמח"ת שייך להענין דשמע"צ, כמבואר לעיל שם הערה 12 — בשוה"ג.

ב) „וזאת הברכה“ שייכת גם להענין דשמע"צ (כדמוכח מהטעם (המבואר לעיל ב' פנים) „בדי לסמוך ברכת המלך כו'“), ולהעיר מפיה"מ להרמב"ם (מגילה פ"ג מ"ה) „ובחשיע"י קורין וזאת הברכה“, וי"ל שגם בטור ורש"י סתריס"ט, הלשון „תשע"י קאי גם אוקורין“ (ודלא כדלעיל ע' 228 הערה 23), וראה לקמן הערה 46.

11) ספרי ורש"י פרשתנו לג, ב. זח"ג קצב, ב.

12) אומה"ת פרשתנו ע' איתתם, סה"מ תרכ"ז ע' שעט. ובזה מבאר שם מה ש' „חשיב ב' שרים אלו הגם כי הקב"ה החזיר . . על כל אומה ולשון“.

13) ע"ז ב. ב.

14) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1309, שע"י ש' החזירה על כל אומה ולשון ובכ"ז נתנה לישראל דוקא, נתגלה בחירת הקב"ה ביש' ראל, בחירה חפשיית שמצד עצמותו ית'. עיי"ש.

ועפ"ז תומתק יותר השייכות של התחלת פ' וזאת הברכה לשמע"צ — כי כמו שב' שמע"צ, אף שבא לאחר הקרבת הע' פרים (שכנגד כל ע' אומות), נתגלה אח"כ הענין דאומה יחידה (ראה לעיל הערה 9) — כן הוא גם במה שהחזיר הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון (התחלת פ' וזאת ה' ברכה) שע"ז נתגלה בחירת עצמותו ית' בישראל, שאין לאומה"ע שייכות שם כלל.

15) ברכות יב, א.

16) ספרי ורש"י ס"פ ברכה.

אן אַרט האָט שבירת הלוחות אין „זאת הברכה“, איז אויך ניט פאַר-שטאַנדיק, וואָס „לעיני כל ישראל“ איז דער סיום וחותם פון גאַנץ תורה שבכתב. דלכאורה: דער ענין פון תורה איז דאָך „דבר אל בני ישראל“²² וואָס דאָס באַווייזט אויך אַז קדמו אפילו לתורה²³, איז ווי קומט עס²⁴ אַז תורה זאל מסיים זיין מיט אַן ענין פון: (1) היפך שבחן של ישראל, (2) צוברעכן די לוחות פון „דבר ה' אל כל קהלכם“?

מוז מען דעריבער זאָגן²⁴, אַז די מעלה פון משה'ן אין שבירת הלוחות — וואָס מצד דער מעלה האָט דער אויבערשטער געזאָגט צו אים „ישר כחך ששברת“ — איז אַ מעלה אויך בנוגע אידן, כדלקמן.

ד. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים וואָס דער ישר כח פאַרן צעברעכן די לוחות, האָט דער אויבערשטער געגעבן משה'ן (ניט אין זעלבן טאָג, אָדער אויף מאָרגן — גלייך ווי משה

שנשבתו בו הלוחות²⁵), היינט פאַר-וואָס רעכנט מען דאָס צווישן די מעלות און שבחים פון משה'ן? — באַוואָרנט עס רש"י און איז מוסיף „והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנא' מר²⁶ אשר שברת יישר כחך ששברת“.

ס'איז אָבער ניט פאַרשטאַנדיק: משה האָט צעבראַכן די לוחות מצד דעם וואָס ער האָט געמאַכט אַ ק"ו „ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות אמרה תורה²⁷ וכל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה כאן וישראל מומרים, על אחת כמה וכמה“²⁸. קומט דאָך אויס, אַז דער שבח פון משה'ן ביים צעברעכן די לוחות באַשטייט אין דעם וואָס ער האָט זיך אָנגענומען דעם כבוד פון תורה (וואָס ער האָט זי ניט געוואָלט געבן צו „מומרים“), אָבער בנוגע צו אידן — האָט ער מיט זיין צעברעכן די לוחות לכאורה אַרויס-געוויזן זייער היפך המעלה וכו',

איז ווי קומט עס אַז דער סיום וחותם פון פ' „זאת הברכה“ — וואָס ענינה איז „אשר ברך משה גו' את בני ישראל“ (און אַלס הקדמה דערצו האָט משה דערמאָנט זכותן של יש-ראל²⁹ וואָס זיי זיינען געווען די איינ-ציקע צו מקבל זיין די תורה) — איז מיט אַן ענין פון היפך מעלתן של ישראל, ובפרט מיטן ענין פון שבירת הלוחות וואָס איז געקומען בסיבת דעם וואָס אידן זיינען דאָן געווען „מומ-רים“ און ניט ראוי צו תורה?

נוסף להג"ל (די תמי') — וואָס פאַר

(22) ראה ב"ר פ"א, ד: אילולי שצפה הקב"ה ש... ישראל עתידין לקבל את התורה לא ה' כותב צו את בני' כו'.

(23) ב"ר שם. וראה גם תנודבא"ר פ"י.

(24) נוסף להתמי' — שצריך לסיים בטוב.

ויש לומר, שמטעם זה מוסיף רש"י (לפי הנוסח שבדפוס ראשון) [אחרי התיבות „ישר כחך ששברת“] „אשר... * — אף שלפירוש התיבות „לעיני כל ישראל“ ה' מספיק שסיים ב„ישר כחך ששברת“ — בכדי לסיים בטוב.

(24*) וראה לקו"ש חלק לד ברכה (תשמ"ח).

(*) בהצילום שמדפוס ראשון מטושטש. וצריך בירור.

ובכמה כתבי רש"י שחת"י (ונגירסא זו הובאה גם בהוצאת ברלינר מהדורה א'): אשרי תלמיד שרבו מודה לו.

(17) רש"י עקב יו"ד, ו.

(18) תשא לה, א. עקב יו"ד, ב.

(19) בא יב, מג.

(20) שבת פז, א. ורש"י תשא לב, יט.

(21) ראה רש"י ריש פרשתנו.

אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה".
אז דאס וואס דער אויבערשטער האט
געמאכט אז דער יצה"ר זאל קענען
שולט זיין אויף אידן אין איינריידן זיי צו
מאכן דעם עגל, איז עס צוליב דעם
עילוי וואס איז צוגעקומען אין תשובה
(ביטול החטא — ביז אז דער מענטש
ווערט במעלה יתרי ווי פארן חטא),
וואס איז ארויסגעקומען דורך דעם.

דערפון איז פארשטאנדיק אויך ב'
נוגע שבירת הלחות — דער מסיוב
פון חטא העגל — אז דער טעם דער'
פון (בפנימיות) איז, בכדי אז דורכ'
דעם זאל צוקומען אן עילוי — אן
עילוי אין (תורה), די לחות (היפך
השבירה — ביז נאך העכער פון די
לחות אשר שבירת), די לחות שניות,
וואס זיי זיינען "כפלים לתושי" לגבי
די לחות ראשונות.²⁸

[ויש לומר, אז אויך די כוונה פון
משה רבינו ביים צעברעכן די לחות,
מאכנדיק דעם ק"ו אז וויבאלד "ישראל
מומרים" קען מען זיי ניט געבן די
תורה, איז געווען (ניט בלויז צוליב
פארהיטן דעם כבוד התורה, נאך אויך)

איז צוריק ארויף אויפן בארג, נאך)
מיט פערציג טעג נאך דער שבירת
הלחות: בעת דער אויבערשטער האט
אים געזאגט "פסל לך גו", ערשט
דאן האט ער אים געזאגט "הלחות
הראשונים אשר שברת — יישר כחך
ששברת". ולכאורה: פארוואס האט ער
אים ניט געזאגט גלייך "יישר כחך"?

נאך מער פלא אין דעם: אויפן
פסוק "אשר שברת"²⁹ וואס איז גע'
זאגט געווארן פערציג טעג נאך שבי'
רת הלחות, כנ"ל, איז רש"י ניט
מפרש "יישר כחך ששברת", נאך אין
סיום פירשט "וזאת הברכה", געזאגט
כמעט פערציג יאר שפעטער — דארט
ערשט טייטשט רש"י אפ אז "אשר
שברת" (פון פאר פערציג יאר) מיינט
"יישר כחך ששברת".

און כאטש אז בפשטות איז דער
טעם דערויף, ווייל די הוכחה אזוי
צו מפרש זיין (ע"פ דרך הפשט) האט
רש"י ערשט ביי די ווערטער "לעיני
כל ישראל"³⁰ — וויבאלד אבער אז
אלע עינים פון תורה זיינען בדיוק,
איז דערפון גופא מובן, אז דער "יישר
כח" וואס דער אויבערשטער האט גע'
געבן משה'ן בעת'ן זאגן "פסל לך",
איז ערשט נתגלה געווארן בשעת
"יעל משה גו אל הר נבו גו".

ה. איז דער ביאור אין דעם:
בנוגע צום חטא העגל זאגט די
גמרא³¹ "לא עשו ישראל את העגל

(28) כי ענין התשובה בכלל — הורה
כבר אדה"ר וכו' (מדרש תהלים צב, ב.
וראה גם ב"ר פפ"ד, יט — בנוגע לראובן).
(29) וכמחז"ל במקום שבעלי תשובה
עומדין אפילו צדיקים גמורים אין יכולים
לעמוד שם (רמב"ם הל' תשובה פ"ו ה"ד
— כדעת ר' אבהו ברכות לד, ב (וראה
סה"מ תש"ט ע' 183 בהערה. לקו"ש ח"ד ע'
361)).

ולעזיר, שמהלשון "אין יכולים לעמוד"
— ולא "אינם עומדין" (כבבירות שם) —
משמע שהמקום שבע"ת עומדין הוא למעלה
אפילו מבחי' ה"יכולת" [שנעלה מבחי' "כח"
— (ראה ד"ה מן המיצר תש"ט פ"ד,
ובכ"מ)] דצדיקים.

(30) שמו"ר רפמ"ו.

(25) בפ' תשא (לד, א) או עקב (י"ד,
ב) — ראה חזא"ג מהרש"א לב"ב יד, א
ד"ה אשר שברת.

(26) כי מכיון ש"לעיני כל ישראל —
שנשאו לבו לשבור הלחות כו" מונה ה'
כתוב גבי המעלות והשבחים של משה,
לכן הוכרח רש"י להוסיף "והסכימה כו".

(27) ע"ז ד, ב. פירש"י שם.

איצטער, ווען מ'זעט ווי שבירת הלוחות האָט געבראַכט דערצו אַז „אומה ולשון שולטת בהם“, איז דער טאָג פון שבירת הלוחות אַ יום תע־בית³⁵. משא־כ־לע־ל, וואָס דעמאָלט וועט נתגלה ווערן בשלימות די מעלה פון דער תשובה פון אידן אָף חטא העגל, וואָס די תשובה האָט זיך אָנגעהייבן³⁶ דורך „ואשברם לעיניכם“ (ועד־ז) — אויך די מעלה פון די לוחות שניות³⁷, דאָן וועט שבעה־עשר בתמוז יום שבירת הלוחות — זיין אַ יום ששון ושמחה.

און דאָס איז דער טעם פאַרוואָס „ישר כחך ששברת“ שטייט ערשט ביי דעם ציווי אויף די לוחות שניות, ביז אַז בגילוי, אין פשוטו של מקרא (עולם העשי׳), קומט עס אַרויס ערשט בסיום פון „זואת הברכה“, ווען דער אויבערשטער האָט באַוויזן צו משה רבינו „עד היום האחרון“³⁸ — ווייל דאָן דוקא ווערט נתגלה דער עילוי צו וועלכן אידן זיינען צוגעקומען דורך שבירת הלוחות.

ו. ע״פ כל הנ״ל וועט מען אויך פאַרשטיין די שייכות פון פ׳ „זואת הברכה“ צום „ענין המועד“ פון שמיני עצרת:

עס שטייט אין חסידות³⁹, אַז דער

(37) ומכיון כי ביום פקדי ופקדתי — לחטא העגל (סנה׳ קב, א) מובן ששלמות התשובה תהי אך לעת־ל כשיבטל החטא לגמרי.

(38) להעיר מד״ה ויתן לך תרס״ו (ס״ע צב) [בנוגע להמעלה דתלמוד בבלי לגבי תלמוד ירושלמי, שהיא בוגמת המעלה ש־בלוחות השניות לגבי לוחות הראשונות (שם ע׳ גג)] ש״עיקר הגילוי מזה יהי לעתיד״.

(39) ספרי ורש״י פרשתנו לה, ב.

(40) אוה״ת שמע״צ ע׳ אחשעס ואילך.

בכדי צו פועל׳ן אויף אידן אַז זיי זאָלן תשובה טאָן⁴⁰.

וכמשל הבן⁴¹ וואָס פירט זיך אויף ניט ווי ס׳דאַרף צו זיין, ביז אַז „אביו דוחהו חוץ לביתו ואומר לו שאינו אביו“ — וואָס דורך דעם דוקא ווערט נתגלה דער אהבת הבן לאביו, ביז ער שרייט במר נפשו „שאינו רוצה ליפרד מאביו בשום אופן, ומכש״כ כשלא יקרא בשם אביו“.

ועפ״ז איז פאַרשטאַנדיק דער דיוק „ואשברם לעיניכם“⁴² — און ווי דער פסוק איז מדגיש אויך בסיום פרשתנו „לעיני כל ישראל“ — ווייל די מעלה און שבח פון משה׳ן ביים צעברעכן די לוחות איז באַשטאַנען אין דעם וואָס „נשאו לבו לשבור הלוחות לעי־ניהם“⁴³, וואָס דאָס האָט ביי זיי אַרויסגערוּפֿן זיי זאָלן תשובה טאָן.

וואָס דערמיט ווערט אויך מבואר ווי אַזוי דער יום צום שבעה־עשר בתמוז, דער טאָג פון שבירת הלוחות⁴⁴, וועט נהפך ווערן לששון ולשמחה⁴⁵:

(31) להעיר מתוספות שבת שם.

(32) באוה״ת וארא ריש ע׳ קבג (לענין אחר).

(33) עקב ט, יז.

(34) רש״י ס״פ ברכה.

(35) משנה תענית כו, סע״א. ואף ש־תיקון התענית הוא בעיקר מצד הבקעת העיר [שלכן י״א שבתחילה תיקנו צום ה־רביעי בט׳ בו (סוד או״ח סתקמ״ט)] — הרי מפשטות הענין משמע, שכל ה״חמשה דברים״ שאירעו בי״ז בתמוז שייכים לה־תענית. וכמו שמסיים בטור שם: להבקעת העיר ולצרות שהוכפלו בו. ועוד להעיר שמצד הענין דמגלגלין. . חובה ליום חייב (תענית כט, א. ערביין יא, ב) הרי הקביעות שוהו יום חובה הייתה בשבירת הלוחות. (36) זכרי׳ ת, יט וכפ״י המצו״ד שם. וראה לקמן ע׳ 253 בהערע. לקו״ש ח״ח ע׳ 355 הערה 31. חט״ו ע׳ 414 ואילך.

דעם שרש הגשמה וואָס מחשבתן של ישראל (וואָס עלו במחשבה ⁴³) איז קדמה לתורה ⁴⁴ — איז העכער פון תורה, זיינען אידן משפיע אין תורה.

און דאָס איז די שייכות פון התח"ת וסיום הסדרה "וזאת הברכה" צו שמחת תורה: אין "שמחת תורה" זיינען פאַראַן צוויי (פירושים און) ענינים: (א) אידן פרייען זיך מיט תורה ⁴⁵, און דורך דעם קומט מען צו צו אַ העכערע דרגא, (ב) אידן זיינען משמח די תורה ⁴⁶.

און דאָס זיינען די צוויי ענינים וואָס מען לייענט בשמח"ת: צום אָנ-הייב — "הוי' מסיני בא גו'", אָן אידן זיינען מקבל די תורה און מקבל פון תורה און פרייען זיך מיט איר; און דערנאָך קומט מען צו צו דער העכערער דרגא — "לעיני כל יש-ראל", אָן אידן זיינען העכער פון תורה, ביז אָן זיי זיינען משפיע שמחה אין תורה ⁴⁷.

(43) ב"ר פ"א, ד. מדרש תהלים צג, ב. וראה לקו"ת שה"ש יט, ב"ג. המשך תרס"ו ד"ה וידבר גו' במדב"ס וד"ה אין עומדין (תרס"ז — ע' תפח). ועוד.

(43*) ב"ר שם. וראה לקו"ת שם. ד"ה וידבר גו' במדב"ס שם. ועוד.

(44) כפשוטו הענין דשמח"ת, ש"שמחין . . לגמרה של תורה" (רמ"א אור"ח סתרס"ט. וראה גם טור שם).

(45) סה"מ תרצ"ט ע' 68, 72. ד"ה לה-בין ענין שמח"ת תש"ה ותש"ו (בתחלה וסוף). וראה גם זח"ג דנו, ריש ע"ב (הובא בהערה הבאה).

(46) ויש לקשר שני ענינים אלו שבפ' וזאת הברכה לשני הענינים — שמע"צ ושמח"ת (ראה לעיל הערה 10): שמע"צ הוא ככל היו"ט — מצד ציחי התורה, ובמילא הגילוי קשמע"צ מקבלים ישראל מה-תורה; משא"כ "שמחת תורה" היא (לא מצד ציחי התורה, כי אם) הוספה — מנהגן

טעם אויפן קובע זיין "שמחת תורה" אין דעם טאג פון שמע"צ — כאַטש לכאורה האָט שמחת תורה געדאַרפט זיין בשבועות, זמן מתן תורה — איז מצד דעם וואָס די שמחה פון שמחת תורה איז אויף די לוחות שניות ש-ניתנו ביום הכפורים (וואָס זייער שמחה איז גרעסער ווי די שמחה פון די לוחות ראשונות), און שמע"צ איז דער "יום האחרון שאחר יוהכ"פ" ⁴⁸.

קומט דאָך אויס, אָן "לעיני כל ישראל" וואָס ברענגט אַרויס די מעלה פון די לוחות שניות, כנ"ל, איז דער זעלבער ענין ווי שמחת תורה.

אַבער אעפ"כ איז די התחלת ה-קריאה פון שמח"ת "וזאת הברכה גו'" הוי' מסיני בא גו'" וואָס רעדט וועגן די לוחות ראשונות — ווייל אויך דער ענין האָט אַ שייכות צו שמחת תורה, כדלקמן.

ז. דער ביאור אין דעם:

דער חילוק צווישן צדיקים (בחי' לוחות ראשונות ודרגת בני' או) און בעלי תשובה (בחי' לוחות שניות ודרגת בני' או) איז, אָן אַ צדיק איז ענינו (און מעלתו) וואָס ער פירט זיך ע"פ תורה, משא"כ אַ בעל תשובה, דערלאַנגט העכער פון תורה ⁴⁹.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אָן מצד דעם ענין פון לוחות ראשונות זיינען אידן מקבל פון תורה, אַבער מצד דעם ענין פון לוחות שניות, וואָס עבודת התשובה איז מעורר און מגלה

ד"ה ביוהשמע"צ תרס"ו — בהמשך תרס"י (כסופו). תש"י (בתחלתו). ועוד.

(41) אה"ת שם.

(42) ראה לקו"ת אחרי כו, ג דרמ"צ מצות ידויו ותשובה, ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"א ע' 157-8 ובהערות שם.

— אויף דעם קומט די הוראה, אָז אפילו אין אַזאַ העלם והסתר ווי שבירת הלוחות האָט דער אויבער־שטער געזאָגט „יִישׁר כַּחַד“, אָז אַ איד האָט בכח צו מאַכן אויך דערפון אַן עילוי, ביז — אפילו אַ העכערן עילוי ווי ס'איז געווען קודם השבירה,

און דערפאַר אויך, איז גלייך נאָך „לעיני כל ישראל“ ליענט מען „ברא־שית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“: אַ איד דאַרף וויסן אָז ער דאַרף כלל ניט נתפעל ווערן פון דעם העלם והסתר פון וועלט, וואָרום ווי־באַלד אָז ישראל וקובֿה כולא חד יי, איז אין וועלכן מצב די וועלט זאָל ניט זיין, האָט ער בכח צו „באַשאַפֿן“ אַ נייע וועלט⁴⁹, אַזאַ וועלט וואו „וידע כל פעול כי אתה פעלתו וכו' הוי' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה“⁵⁰.

(משיחות שמחית ושבת בראשית תשי״א, תשל״א)

(49) נסמן בלקו״ש ח״ה ע' 246 הערה 39.
(50) להעיר ממרו״ל (ב״ר פצ״ח, ג) אף אביכם בורא עולמות, ובאוה״ת בראשית רנח, ב — דקאי על כל בני ישראל, וראה גם זח״א מז, א. ח״ב קסב, ריש ע״ב. ועוד.
(51) נוסח התפלה דר״ה.

ח. דער תכלית פון שמע״צ ושמח״ת — דער „סוף כל המועדות“ — איז דאָך אַז מען זאָל מיטנעמען דעם כח פון כל המועדות אין דער עבודה פון תומ״צ במשך כל השנה, אין דער עבודה פון „ויעקב הלך לדרכו“ — איז אויך דער ענין מרומז אין „לעיני כל ישראל“:

בשעת אַ איד גייט אַרויס אין וועלט, עולם פון לשון העלם והסתר יי, קען ער זיך דערשרעקן⁵¹, טראַכטנ־דיק: ווי האָב איך בכח צו קעגנ־שטעלן זיך דעם חושך העולם און טאָן די עבודה וואָס פאָדערט זיך פון מיר?

של ישראל, אשר תורה הוא (נעשה, וראה רמב״ם הל' ממרים רפ״א: התקנות והגו־רות והמנהגות כו') שישאל מוסיפים ומש״פיעים בתורה — „ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה . . ומעשרן לס״ת בכתר דילי“ (זח״ג שם, וראה לעיל ע' 226 הערה 12, ובארוכה — לקו״ש ח״ט ע' 381 ואילך).

(47) לקו״ת שלח לו, ד. ד״ה על ג״ד ש״ת (בתחלתו).

(48) ובפרט, שאחרי שמח״ת ישנו כחצי שנה בלי רגלים (ראה לקו״ת פרשתנו צח, ב), נוסף לזה שבימי החורף אינו מאיר כ״כ בחי״ שמש הוי״ (לקו״ש ח״א ע' 4, ולהעיר מסד״ה להבין ענין שמח״ת תש״ו).

הוספות

שיחות ומכתבים